

De sensu litterali

vitam mundi. r̄ipm̄ p̄ eos ne conuerteret stare
Hoc insert̄ contra illos qui terrena
tantummodo cogitantes dicunt iustas ⁊
practicos terrena tractantes. ⁊ diuinitis vel
edificijs vel epulis aggregandis occupa-
tos utiliores in ecclesia q̄ contemplatiuos
bone vite ⁊ spiritualibus exercitijs intēde-
tes / quos deliros vel fantasticos vel inuti-
les reputant. quia animalis homo nō per-
cipit r̄c̄. Et allegant q̄ spiritualia absq̄ tē-
poralibus diu stare nō possunt. qd̄ dictum
absq̄ dubio nisi sane intelligat̄ blasphemū
est. Nunq̄ em̄ ecclesia fuit melior q̄ dum
vixit in paupertate. quod etiā Hiero. ponit
in vita malchi ⁊ de romano imperio dicit
historici ⁊ recitat Augustin⁹ r̄c̄. Porius et
verius diceretur ecōtra q̄ temporalia ⁊ pre-
sertim in ecclesia diu absq̄ spiritualibus eē
non possunt. Et certum est q̄ cum eis non
adesse non possunt. Alioquin falleret chri-
stus qui dixit. Primus queri. re. dei. et hec
omnia adij. vo. nō dixit ecōtra. primū que-
rite ditationē ⁊ post hoc regnū dei ⁊ iusti-
cia eius vobis adijciēt. imo sicut alias me-
mini declarasse nimium studium in multi-
plicatione bonorum temporalium ⁊ in iudi-
cationum in ecclesia non parua causa est sue
desolationis tam in spiritualibus q̄ tēpo-
ralibus ⁊ hoc māducebat̄ p̄ similitudines
corpis mystici ecclie totalis ad corpus ve-
rum hoīs. Nam intēdere nimis regimini
sensualitatis. sp̄reta directione rationis / est
vtrūq̄ tam sensualitatē vicē q̄ rationē ex-
tinguere. Hinc q̄ multi proborum ⁊ con-
templatiuorū in ecclesia parum curāt si de
pauperetur ecclia vel conculect̄ in tempora-
libus istis vocatis bonis / videntes tot vi-
cia ⁊ abusus ex his puenire in cōiuijs su-
persuis. in venationibus. in symonijs ⁊ p̄-
dis / ⁊ violentis. p̄motionibus indignissi-
morum / in ambitionibus prelaturarum ⁊
beneficiorum / in superbijis dissolutissimis
in voluptatibus effeminatis. ceterisq̄ in-
numerabilibus ⁊ nefandis abusionibus / in q̄
bus se reputant gerere vitam actiuam. vani
do onera grania r̄c̄. Et hec omnia cessarēt
aut non ita saltem abundarent / in pauper-
tate modesta. Amplius non ita diuer-
terent ecclesiastici etiam de patrimonio xp̄i
dotati ad traditiones ⁊ adiuentiones bo-

minum pro diuinitis cumulandis / sp̄reta de
ge christi sicut nunc facere cōspicimus. for-
nicatione quadaz spirituali perniciosissima
Et ad grandem tempestatem moderni
temporis ⁊ salutaris. consolandaz possent
applicari que omitto. quia facile est ex pre-
cedentibus elicere. **S**eptima conclusio.
Vita Johannis bap̄ti. post vitam ch̄risti
matris eius fuit angelica / et inter viatores
saltem quo ad aliquid p̄fectissima. **P**ro
cuius declaratione aduertendū q̄ vita Jo-
hānis potest compari ad vitā aliorū tripli-
citer. **U**el quo ad p̄phetiā. vel quo ad au-
steritatē victus. vel quo ad meritū interi⁹.
Si compemus p̄phetiā Johānis ad p̄phe-
tias aliorū. quo ad hoc Johānes p̄fectior
quia modo certiori ⁊ clariori demonstrauit
christum propter que prophete om̄es illu-
strati sūt ⁊ suas p̄teruerūt p̄phetias. Et h̄
forfan inuere volebat ip̄a veritas cū ait q̄
inter natos r̄c̄. Nec moueat aliquē q̄ Jo-
hānes videbat certa experientia xp̄m̄ ⁊ ob h̄
nō p̄phetabat de eo. **D**e certis em̄ ⁊ p̄ntib⁹
nō est p̄phetia. Fateor ei q̄ aliqua ab hoīe
illo videbat respectu quorū nō erat p̄phetia
sed scia vel experientia vt q̄ hic eēt vnus hō
sic ambulās r̄c̄. Sed alia erat que nō vide-
bant vt q̄ talis hō esset deus ⁊ messias ile-
ge p̄missus ⁊ agnus dei qui tolleret pecca-
ta mundi r̄c̄. **S**i dicat̄ vltimus q̄ Johā-
nes interrogatus r̄dit se non eē p̄phetam
dicunt aliqui eū hoc dixisse ex humilitate
non ex veritate. quasi videlicet aliqua esset
humilitas sine veritate aut quasi humili-
tas p̄ mendaciū aquirat̄. Et ideo verius ⁊
apertius dicit̄ q̄ iohānes negās se p̄phetā
r̄dit ad intentionē querentū in deorum:
sciebant itaq̄ iudei scriptū eē in lege eorū.
Deut. xviij. dicente domino. p̄phetā n̄
bi suscitabo post me r̄c̄.

Sequuntur propo-
sitiones eiusdem de sensu litterali sacre sci-
pture. Et de causis errantium.

Qui autem blasphemauerit
in spiritu sanctū non habebit
remissionē in eternum.
Sed reus erit eterni delicti
Mar. iij. **Q**uedam sunt
in alijs lectionib⁹ supra hac

particula tertus marci tertio quesita et expo-
 sita. **E**xposite sunt inter cetera species pec-
 cati in spm sanctu, que a doctouibus comu-
 niter assignant esse sex. et declarata est ratio
Inter illas vero species peccati qd tert^o no-
 ster appellat eternu delictu. numerat impu-
 gnatio veritatis agnite/non q veritas sub
 rone qua veritas possit a quoq impugna-
 ri/plusq nequit ipa bonitas in esse tali a q
 q ordini neq eni haberet veritas hoc mo-
 do rone aliqua malicie vel ipugnabilita-
 tis. **C**ontigit nihilominus veritate etiā co-
 gnitam impugnari: sub alia rone/ vt rone
 dicentis qui habet odio. vel rone effectus
 et veritate consequentis vt quia p eam fit ho-
 mini danū aliquod tpale vel inhonoratio.
Sic inde veritate de christo prius cognitā
 impugnaverūt postmodu propter cogitum
 eius vehemens et radicata invidia. **E**t qve-
 ritas p eum pdicata culpabat auariciā eoz
 atq sup iam. audiebant inquit euangeli-
 starum vnus: hec omnia pharisei et deride-
 bant eum q: auari erant. **E**rant silī arrogā-
 tes et superbi. **E**t qm nostris proh dolor
 tpibus videt inualuisse species hec eterni
 delicti q. s. est impugatio veritatis agnite/ne-
 dū in anglia/ nedū in scocia nedū in studio
 pragsi et almania. sed etiā qd dolet et pudz
 in francia. **P**roposui quedā adducere vale-
 tia ad impugnationē doctrinalē/ et frequē-
 ter ad eradicationē iudicialē peccati huius
 tam enormis/ qd nō habet remissionē in
 eternū. **A**mplius q: seminatores heresuz
 taliū et impugnatōres veritatis quā agno-
 scūt vel agnoscere deberēt/ cū se catholicos
 pfiteant dicūt fundare dicta sua in scriptu-
 ra sacra/ et eius sensu vero lrali/ quā solam
 scripturā aiserūt se velle insequi et admittē-
 reiectis et p nibilo habitis qbuscūq pstiti-
 tionibus alijs vel scripturis decretorū/ vel
 decretaliū: quas appellant apocrifas et xpo
 aduersas. **C**onsiderandū erit in pri-
 mis: quis dicēdus sit sensus lralis scri-
 pturę sacre/ et qliter ē inuestigādus et tenen-
 dus. **C**onsiderādum erit p inde magis
 in particulari de ipis erroribus/ nostris tpe
 vel inuentis vel renouatis. **E**t de causis et
 cautelis eorundē. **S**int igitur p prima cō-
 sideratōe nostra principali ppositiōnes q se
 quūtur. **P**ropositiō pma. **S**ensus lra-

lis sacre scripture semp est verus. **P**atet qz
 ex illo solo sumi potē efficac argumentū fm
Augu. et **H**iero. et hoc nō habent negare
 etiam aduersarij cū quibus agendum est.
Oppositum huius est nup pamsius pdem
 natum. **E**t reputata est expositio vel allega-
 tio distorta/ que inducit ad hoc illud apst.
Ita occidit rē. **S**ecunda. **S**ensus lralis
 sacre scripture accipiendus est nō fm vim
 logice seu dialectice. sed potius iuxta locu-
 tiones in rhetoricis sermonibus vsitatas.
 et iuxta tropos et figuratas locutiones qz
 cōmunis vsus cōmittit/ cum consideratio
 ne circūstantiarū littere/ ex precedentibus et
 posterius appositis. **H**abet ei scriptura sa-
 cra sicut et moralis et historialis scientia su-
 am logicam propriā quam rhetoricam ap-
 pellamus. **U**nde **A**ugustinus super hac
 re librum perutilem et elegantem cōposuit
 quem intitulauit de doctrina christiana/ et
 in quatuor volumina cōdistinxit. **E**nume-
 rauit inter alia septem regulas titoni quas
 appellat clauas ad elucidationem et expositi-
 onē sacre scripture necessarias. **D**e his
 etiam loquitur **N**icol. de lyra in principio
 postille sue super bibliam. **T**ractauit insu-
 per de hoc sensu litterali magister. **M.** de
 beuta in vna questione prologi super sen-
 tentias. **T**ertia. **S**ensus scripture littera-
 lis indicandus est prout ecclesia spiritu sa-
 cto inspirata et gubernata determinauit/ et
 non ad cuiuslibet arbitrium vel interpreta-
 tionem. **U**nde **A**ugustinus contra episto-
 lam fundamēti. **E**uangelio non crederem
 rē. **N**ota q resolutio finalis saltem de-
 claratiua est ad ecclesiam et ad conaliū eaz
 representans. quia q euangelium **M**arci
 sit euangelium christi: plusq euangelium
 sancti **T**home vel **N**ichodemi credimus
 ex traditione ecclesie. **U**nde et apostol⁹. **S**i
 quis aliud euāgelizauerit/ etiā angelus de
 celo anathema sit rē. **Q**uarta. **S**ensus
 lralis scripture pferim in fmonib⁹ mo-
 ralibus vtiē plerūq indefinita p vniuersa
 li iuxta cōem modū accipiēdi. **U**tiē insup
 alijs locutionib⁹ figuratis/ put modo dice-
 batur/ ppterea talis indefinita locutio non
 excusat semper assentem a falsitate suppo-
 sito q sit in aliquo pnculari casu vtz illud
 qd indefinite positus est. **Q**uinta. **S**en-

De sensu litterali

Sens logicalis verus in assertione theologica non excusat asserentem quin talem assertio-
nem debeat reuocare si falsa sit in sensu theo-
logico litterali aut si sit scandalosa vel pia-
rum aurium offensiuam aut aliter male so-
nans hec sequitur ex predictis. **Sexta.** Sen-
sus litteralis sacre scripture fuit primo per
christum et apostolos reuelatus et miracu-
lis elucidatus deinde fuit per sanguinem mar-
tyrum confirmatus postmodum sacri doctores
per rationes suas diligentes contra hereti-
cos diffusius elicerunt predictum sensum litte-
ralem et conclusiones ex illo clarius vel pro-
babilius consequentes postea successit deter-
minatio sacrorum conciliorum et quod erat do-
ctrinaliter discussum per doctores fieret per ec-
clesiam sententialiter diffinitum. **Opposite**
sunt tandem pene per indices tam ecclesia-
sticos quam seculares contra eos qui proterua
temeritate nolent ecclesiastice determinatio-
ni subiaccere. **Et hoc necessaria** prouisione fa-
ctum est quoniam in rationando et alterando
aduersus veritatem non est apud multos fi-
nis. **Septima.** Sensus litteralis si et dum
expugnatur temporibus nostris in his que
sunt iam aperte per ecclesiam determinata
et recepta non oportet agere curiosis ratio-
cinationibus aduersus impugnatores sed
statutis punctionibus vti patet ex vltima
particula propositionis precedentis. **Octa-
ua.** Sensus litteralis sacre scripture si repe-
ritur determinatus et de cetero in decretis et
decretalibus et codicibus conciliorum iudi-
candus est ad theologiam et sacram scriptu-
ram non minus pertinere quam symbolum apo-
stolorum. Propterea non est spernendus tanquam
humana seu positua constitutione fundatus
Et in hoc errant pene omnes heretici qui
post compilationem decretorum et decretalium in-
ualuerunt videntes enim quod errores sui suffi-
citer coarguerentur per sententias doctorum et su-
morum pontificum et conciliorum generalium
vident omnes tales scripturas apocryphas esse
vel falsas nisi ostendatur quod sint expresse in
scriptura sacra et ita consequenter negant quod
tunc doctores et concilia putantes quod ex sa-
cra scriptura convinci non possint. Terium
est quod ex aduerso quidam inueniuntur no-
lentes vel nescientes distinguere in ipsis de-
cretalibus et decretis ea que sunt de iure di-

nino proprie dicto ab his que sunt de iure
pure positua vel de iure proprie naturali
vel de mixto iure ex pluribus. Super qua-
re tam in lectionibus quam in collationibus
pro commendatione dominorum iuristarum
sepe locutus sum quantum mihi datum erat
et vtile videbatur. Siquidem ignorantia hu-
ius rei turbationem in ecclesia induxit plusquam
vici possit. **Nona.** Sensus litteralis quod
uis sit in multis presertim in his que sunt
necessaria ad salutem satis expressus in libris
sacre scripture vel ex illis euidenter consequen-
tur apud eruditos in eisdem libris nibilo-
minus expediunt tales sensus sub certis ar-
ticulis copendiose in publicum tradere que
admodum de simbolo apostolorum et Athana-
sij factum fuisse cognouimus. Erigit hunc ma-
xime communis rudis hominum et capitum
seu iudiciorum varietas prout deducit sanctus
thomas in principio summe contra gentes.
Decima. Sensus litteralis sacre scripture ra-
tionabiliter explicatur apud studia generalia
et in certis diocesisibus ne dum per totam ec-
clesiam sed per dioecesanorum siniam cum consi-
lio doctorum theologorum in eisdem studiis
degerunt. Que ratio quanta scilicet est in quo-
runda libertas in loquendo et docendo taliter
copescatur quoniam apud theologos debet
esse prescripta loquendi forma sicut tradit Au-
gustinus libens inquit verbis vultus philo-
sophi et in rebus ad intelligendum difficilis
libus offensionem piarum aurium non primum
sciunt nobis autem ad certam regulam loquendi
fas est. **Nota** de anglia et scocia et praga. **Nota**
de godfrido de fontibus et de questione
quam tractat et qualiter argumeta sua non con-
cludunt. **Undecima.** Sensus litteralis quod
dam articulo vel parte declaratus per vnum
episcopum etiam cum consilio doctorum si ne-
getur esse scripture non redditur ex hoc parte
ipse negas hereticus. Sed penas appositas
talis incurrit si sit dioecanus et ad reuocan-
dum rationabiliter condemnatur. Probat pri-
ma pars quod potest ad papam appellare et cau-
sis rationabilibus in casu immo et a papa ad
concilium generale. Ratio est quoniam nec papa
nec episcopus aliquis est sic confirmatus in fide
lege cuius non possit errare. **Duodecima.**
Sensus litteralis sacre scripture si negetur esse

venio / et impugnet tam verbo quam facto. p il
 los pferim q subsunt p latis et inq sitionib⁹
 qui sensus talē declarauerūt eē de sacra scri
 ptura. **C**ōsurgit vtfrequēter vehemens su
 spicio cōtra tales q sint heretici scz q habēt
 deprauatōez in intellectu p errorē / et in affe
 ctu p incorrigibilitatē vel pīnaciā. Rō ē p
 mo. qz pferūt sensus suū iudicio prudētio
 rum et sapiētioz. **T**rāsgrediunt etiā termi
 nos q s ponūt p fēs eoz. **A**ltera rō ē dū ea
 que determinata vel declarata sūt p iudices
 et p aliiū fidei. sūt talia q debent explicite cre
 di p illos et ab illis q tradidit. **E**xēpla sūt
 manifesta in articulis panis / condemnatis
 quoz plurimi sūt de articulo fidei. q s qui
 libz adule / et capax rōnis p uersans int chri
 stianos / tenet explicite credē sicut q dō est
 trinus et vnus. q resurrectio mortuoz erit
 q fornicatio est peccatuz mortale / q mun
 dus fuit creatus et non ab eterno. **E**t ita de
 plurimis. **S**ic etiā temporibus nostris cō
 demnate sunt assertiones alique quarū op
 positas quilibet caparationis et conuer
 sans inter chustianos vt cōmuniter expli
 cite credere constingitur. sicut q iuramen
 tum licitum est tenendum quando non ver
 git in detrimētum salutis eterne / q homi
 cidium non est licitum nec approbandum
 quando sit absq iudiciaria et legitima au
 toritate. q rex nō debet remunerare homici
 cidia et pūria. et ita de similibus.

Transseamus cōsequēter ad
 dicendū aliqua de causis er
 rozum / et cautelis errantium **E**t
 dicamus summam et velut ab
 alto / q omnium errantiū primaria radix et
 pīncipalis origo fuit et est inordinata affe
 ctio vel voluntatis deprauatio. **H**oc vidit
Augustinus dicens approbare falsa p ve
 nis nō est natura instituti hominis / sed pe
 na dānati. **B**edaramus preterea illud qd
 nunc diximus et intēdimus: et hoc narra
 do potius q disputando vel cōdusione lo
 quendo. **E**cce in pīmis / q error omnis in
 lucifero et cōplicitibus angelis prouenit ex
 damnatione voluntatis vel affectus per ar
 rogantiam et superbiam in seipsis compla
 centiam prout declarat **A**ugustinus in suo
 de ciuitate. et doctores cōmuniter in. ij. sen
 tētiā. **E**cce q eua igāre errauit: qz cu

nose cōcupiuit fructum pulchrum visu et
 ad vescendū suauē / ita vt consequenter de
 lapsa sit in hunc errorem vt crederet fieri sū
 cut deus sciens bonum et malum et. vt eti
 am reuocaret in dubium diuinam senten
 tiam quā absolute tenebatur credere ne for
 te inquit moriamur. **E**cce **A**dā qui et si
 nō seductus sit: sicut mulier putat dicit apo
 stolus / seductus tamen in hoc fuit fm do
 ctorez: q nolens cōtristare delicias suas. s.
 coniugem credidit veniale et quasi pro ni
 hilo eē illud quod erat mortale. **S**ic habes
 mus q superbia et quedam sensualis com
 placentia inducunt errores. **C**ōsideremus
 inuidiā et iram ipsius **C**ain aduersus
Abel / et inueniemus q propter eam **C**ain
 cecidit in hunc errorem / et in alios multos q
 credidit peccatum suum maius eē q diui
 nam misericordiā. **S**ic post eū errauerunt
 plurimi taz et iudeis q ex vocatis xpianis
 qui dicebant non eē penitentiā vel salutem
 post certum numerū / vel vices peccandi. si
 cut **A**ugustinus et **N**ico. delyra notant / et
 sicut aliqui exposuerunt illud apostoli ad
Hebreos. **I**mpossibile ē eos qui semel la
 psi sunt et. **C**ōsideremus preterea sicut
 iam tactum est / q propter inuidiam iudei
 prius habentes noticiam de aduentu chri
 sti / conuerūt in oppositos errores de chri
 sto dicētes q erat samaritanus: demoniuz
 habens / vorax et potator vini: et publicano
 rum amicus. **S**imiliter posteriorib⁹ et etia
 modernis tpibus. **Q**uidā reputantes se in
 flos: et considerātes vitaz prelatoz et sacer
 dotum / subiectam eē multis vicijs: et pra
 uis moribus / acceperunt viam suis errori
 bus. sicut experientia docuit mille modis.
Et ad offensionē huius et cōfirmationē
 eozū que diximus / inferamus hic verba for
 malia que anto summe de vicijs et virtuti
 bus posuit in tractatu de fide. **C**ō
 ma cā erroris est ignorantia capacitatis / et
 intellectus humani quidam em non attē
 dentes limitatū eē intellectū humanū / cre
 dunt euz capacem eē omnū et ideo credūt
 illud non eē qd ab eo nō capit. **S**icut si ali
 quis crederet circū solis omnia cōtinere
 ipse crederet illa non eē que infra circū il
 lum nō cōtinent. **S**imilis error ē in illis q
 credūt nō posse eē scientiā de magnitudie

De causis errorū

solis et lune et stellarū. quia ipsi nō habēt eā.
Secunda ē auersio intellectus a credēdis et ab his que possunt hominē inducere ad credēdū: et cōuersio ad errores. Quidā em̄ sic amāt errores suos: vt cōtraria eis nō uelint cogitare uel audire. **P**rouer. xvij. **N**ō recipit stultus uerba p̄uidētie nisi ea dixerit que uersant̄ in corde eius. **N**ō est datū homini uiderē postergū suū: nec uidere int̄n̄tur: sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. **N**olunt audire qui sunt in erroribus aliquid de miraculis: nec sacra eloq̄a nec rationes doctorū quibus possunt ad ueram fidē induci. ideo nō est mirum si remanent in erroribus suis. **T**ertia est rerum subtilitas et intellectus grossities: qui turbidum habet uisum: p̄lū qui ab alijs uidet nō uidet: sed nō ideo contēdere debet euz: ibi nō est: nō uidet uisus humanus quicquid uidet aq̄linus. **Q**uarta est distantia a credēdis. quidā em̄ cōmorant̄ in sensibilibus: qui longe sunt a credēdis que sūt inuisibilia: nō appropinquātes ad illa nec studio nec exercitatioe. ideo nō est mirū si illa nō uidet: ipsi sensus uolūt habere ducem ad credēda qui cecus ē quātū ad ea. **U**nde sic disp̄tāt de sp̄alibus: sicut ceci de coloribus. **B**ern. sup. **L**an. **Q**uō lux in cassum circūfundit oculos clausos uel cecos: sic aīa lis hō nō percipit ea q̄ sunt sp̄s dei. **A**ugu. **D**eus lux ē nō corporū sed mentū hāc lucē qui nō uidet: ē quasi cecus in sole. **Q**uinta ē negligentia querēdi dei adiutorij ad ea credēda. **F**ides nō ē naturalis: imo ē in electione diuine bonitatis: et donū gratuitū. **S**i eēt naturalis eadē eēt apud oēs: nec eēt tāta dissensio de ip̄a q̄ta ē: ideo a deo petēda ē. **M**ar. ix. **C**redo dñe adiuua incredulitatē meā. **E**ph. ij. **G**ra estis saluati p̄ fidē et hoc nō ex uobis: dei ei donū ē. et. j. **J**oh. v. **D**edit nobis sensus ut cognoscamus deū uerū: sicut sol nō uidet nisi ex lumie suo sic sol intelligētie nō uidet nisi ex lumie suo. si ex luce gratie quā infundit. **S**ed aliq̄ sunt ut uespertiones solem nō uidentes de nocte quando uolant: quia tunc sol non lucet super terram: de luce uero enim non uident quia tunc dormiunt. **S**ic isti solem intelligētie ideo nō uident. q̄ in nocte sunt: euz ip̄e eis non luceat: lucē gratie infundendo

non p̄pter hoc affirmare debēt eum nō esse
Sexta est obstaculum peccati: quidam enim immūdia operum suozū: quasi obiecta manūū: lumen solis intelligentie se repellunt. **J**oh. xxiij. **I**psi rebelles fuerūt lumini. **S**eptima est superbia que est uelut inflatio faciei interiorum. **A**ugu. vij. confes. **L**umore meo separābar a te: et nimis inflata facies claudebat oculos meos. **B**ern. super **L**an. **S**uperbo oculo ueritas non uidetur: sincero patet. et super illud **Y**er. xlii. **A**rogātia tua et supbia cordis tui decepit te dicit glo. **O**mnis hereticus arrogans quia superbia facit hereticus non ignorātia. **A**ugu. **S**uperbia meretur illudi. **A**bac. ij. **Q**uomodo uinū potantem decipit: sic erit supbus. **U**nde **S**ergorius de superbis. **T**anto inquit a dei luce longe sunt: quāto apud se humiles non sunt. **O**ctaua est affectio inordinata in intellectu trahens ad contraria fidei et timor inordinatus: uel amor uel odium. **A**ffectio inordinata est uelut lippitudo respectu oculi interioris. **A**ugu. **S**i quis alteri digito sole ostendit et uidet: nō poterit culper potius oculi lippitudinē: q̄ digiti ostensionē. **H**anc lippitudinē purgari oportet. **A**ug. **P**urgāus est animus ut p̄spicere illā luce ualeat. **T**imor multos retrahit ne credent in christum. qui em̄ credebant in christo despiciebant ab alijs: retrahuntur a synagoga siebant. ideo qui gloriā amabant: et contemptū istū timebant: nolebant ad christum cōuerti. **J**oh. v. **Q**uomō credere potestis qui gloriā ab inimicem recipitis: et gloriā que a solo deo est non queritis. **A**mor etiam diuiniatū et timor amittendi locū et gentē iudeos impeduit ne in christum crederent. **A**mor diuiniatū oculis est auarorum: et amor deliciarum ē oculis uoluptuosorum. **Z**acha. v. dicit d̄ impietate. **H**ic est oculus eorum in uiniersa terra. **P**rouer. xxi. **N**ucerna impiorum peccatū. ideo auaro uidetur aliquid licitū quod alijs nō uidetur. quia auaricia est lucerna ei: s̄m eam enim iudicat. **L**uriosus uidetur illa quā nimis amat pulchra: cum sit deformis: quia amor: facit eum errare in iudicio illo. **O**dium etiam intellectū multoz a fide auertit. multi ualdē censē odicēs

prelationem clericorum dicunt deo obediendum esse et non homini. Aliqui etiā ex eis dicunt solis platis bonis esse obediendum. Dicunt etiā non esse necessarium ad hoc quod aliquis liget vel soluat. Et quod non est necesse ut aliquis confiteatur peccata sua sacerdoti. Et quod relaxatiōes quas episcopi consueverunt facere non valent nec suffragia ecclesie sunt mortuis. Item timentes errores suos per iuramenta papali dicunt in nullo casu esse iurandum. Item timentes se occidi dicunt in nullo casu esse hominem occidendū. Sic transferunt hereticis in affectu cordis. Tales corrumpunt omnem ordinem hierarchiam, mediū in ecclesia, sed etiā in seculari politica. Tales nihilominus prestant se fidem catholicā tenere, et cum evocantur querunt subterfugia sophistica, et captiosas responsiones, et linguas loquuntur. Tales inferunt regnū anglie, destruxerunt studium pragense, et usque ad scotiam venerunt. Et per hoc dolor experimur in hoc regno qualiter multiplicati sunt sup numerum, qui ad seditiōes et rebelliones contra omnem dñationem erigunt, et nolunt quod infima per media reducantur in deum, sed constituunt se iudices et superiores.

Finis.

Incipit tractatus magistri Johannis de Beson contra heresim de cōmunionē laicorum sub vtraq3 specie

O Blatus iuxta senex. **R** huius facti p alij. **C**onstantien. monitiones generalem, nonnulla que concernunt expugnationem heresim et hereticorum nostri temporis nominatim secte noviter exorte, et p̄tinus indicialiter damnate, de necessitate cōmunicandi laicos sub vtraq3 specie, panis scilicet et vini, profero cum euāgelica pauperula duo minuta que dicitur p̄nt duplex ille denarius que samaritanus pulit et dedit stabulario pro cura vulnerati. vnus denarius decem regulas speculativas, alter decem practicas habet inscriptas. **P**rima Scriptura sacra est fidei regula, contra quam bene intellectam non est admittenda autoritas ratio hominis cuiuscumque, nec aliqua cōsuetudo, nec constitutio, nec observatio valet

si contra sacram scripturam militare ducatur, hec regula fundamentū est cōmune nobis et hereticis quos impugnare conamur. Propterea pcedimus et approbamus omnes vel autoritates vel rationes que hanc probant, pro quanto non ad aliud pbandum per eos ducuntur vel induci querentur. Quia obzē sacra scriptura debet considerari quasi sit vna ppositio copulativa, pnectēs singulas partes, et vnam confirmans p alteram, elucidans et exponens, quoniam si ppositio aliqua sacre scripture posita assertive ne per autorem suum, qui est sp̄ssanctus esset falsa, tota sacre scripture licet dicitur Augustinus, vacillaret autoritas, quia similis est ratio assentiendi perfidem cuiuscumque ppositio si signate in sacra scriptura, ita vni sicut alteri, scilicet autoritas diuine reuelationis que vtrobiq3 cōmuniū est ratio credendi. **S**ecunda. Scriptura sacra dum consideratur in aliqua sui parte vel ppositiōe, non est tenenda in solis terminis illius ppositiōis, aut in illo sensu quem illa ppositiō sic per se et nuda cōsiderata facit. **S**ed consideranda est et concordanda per comparationem ad alios sacre scripture passus. Paret hec regula ex precedenti, et per exempla manifesta, qualia sunt innumera. Dixit itaque christus ad matth. vlt. Qui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit, si quis voluerit in hac precalā forma vel sententia stare, non admittat quacumque collatione ipsius cum aliis, sicut inuentos aliquos esse tales notat Augustinus, de civitate dei. xxj. cōstat quod erabit manifeste, ponendo quod sola fides sufficiat in baptismo ad salutem, sine alijs virtutibus sicut traherent alij ex simili verbo christi. Qui credit in me habet vitam eternam. Amplius arguendo ad homines sic. Inducemus illud christi Job. vj. Ego sum panis viuis qui de celo descendi, si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternū. Et tamen fm istos non sufficit manducatio solius panis, id est sūptio corporis, sed requiritur bibitio sanguinis. **T**ercia sacra scriptura potest et debet in suis partibus et partialibus assertiōibus, reueter et humiliter et diligenter expositionem recipere, concordando passum cum passu et vnum per alterum iudicando. Sequitur ex pre-